II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 11. juli 1988

om en procedure i henhold til EØF-Traktatens artikel 85

(IV/31.593 — British Dental Trade Association — BDTA)

(Kun den engelske udgave er autentisk)

(88/477/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab,

under henvisning til Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i Traktatens artikel 85 og 86 [1], senest ændret ved Akten vedrørende Spaniens og Portugals Tiltrædelse, særlig artikel 3, 4, 6, 8 og artikel 15, stk. 1, litra b),

under henvisning til de anmeldelser, der blev indgivet af British Dental Trade Association den 7. marts 1985 og den 17. december 1985 vedrørende foreningens udstillingspolitik med henvisning til foreningens vedtægter og medlemsvejledning [2],

under henvisning til Kommissionens beslutning af 29. april 1987 om at indlede en procedure,

efter at have givet den pågældende forening lejlighed til at udtale sig vedrørende de af Kommissionen fremførte klagepunkter, jf. artikel 19, stk. 1 og 2, i forordning nr. 17 samt Kommissionens forordning nr. 99/63/EØF af 25. juli 1963 om udtalelser i henhold til artikel 19, stk. 1 og 2, i Rådets forordning nr. 17 [3],

under henvisning til offentliggørelsen i hovedtræk af BDTA's udstillingsregler i henhold til artikel 19, stk. 3, i forordning nr. 17 [4],

efter høring af Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål, og

ud fra følgende betragtninger:

I. SAGSFREMSTILLING

(1) Denne beslutning vedrører og er begrænset til British Dental Trade Association's udstillingsregler såvel tidligere som nuværende, og hvad angår førstnævnte, foreningens politik over for visse virksomheder i andre medlemsstater end Det Forenede Kongerige.

BDTA

(2) British Dental Trade Association, i det følgende benævnt »BDTA«, tidligere Association of Dental Manufacturers and Traders in the United Kingdom, er en medlemsforening uden selskabsform, der blev grundlagt i London i 1923.

Omkring 83 virksomheder er i øjeblikket medlemmer af BDTA. De tegner sig tilsammen for ca. 75 % af det marked for dentalmedicinske og -tekniske produkter i Det Forenede Kongerige.

(3) BDTA's formål, organisation og regler, herunder reglerne for medlemskab, er fastsat i foreningens vedtægter som er bindende for medlemmerne. De i henhold til vedtægterne etablerede etiske regler for medlemmernes adfærd er ligeledes bindende for dem.

[1] EFT nr. 13 af 21. 2. 1962, s. 204/62.
[2] Således benævnt i 1975 og siden i anmeldelsen af 1985 ændret til etiske regler.
[3] EFT nr. 127 af 20. 8. 1963, s. 2268/63.
[4] EFT nr. C 209 af 6. 8. 1987, s. 4.

(4) Medlemskab af BDTA er åbent for virksomheder, der i Det Forenede Kongerige beskæftiger sig med fremstilling og/eller levering af produkter, som i kraft af deres udførelse specielt henvender sig til tandlæger, tandlægelaboratorier og andre autoriserede endelige forbrugere inden for tandlægevirksomhed, under et benævnt »autoriserede købere«. Medlemmerne klassificeres som forhandlere, grossister, fabrikanter eller specialister, som defineret af BDTA. Der er også mulighed for associeret medlemskab (1).

(5) Den generelle ledelse af BDTA og udvælgelsen af medlemmer forestås af et råd, som er BDTA's vigtigste beslutningsdygtige organ, og som har beføjelse til »at træffe alle foranstaltninger, der skønnes nødvendige eller egnede til at fremme gennemførelsen af foreningens mål«. Rådet nedsætter forskellige komitéer — herunder en medlemskomité og en udstillingskomité, som varetager specifikke opgaver, der pålægges dem af Rådet.

BDTA's udstillinger

(6) Blandt de af BDTA's formål, der er anført i foreningens vedtægter, er deltagelse i afholdelse af udstillinger for tandlæger, tandteknikkere osv. BDTA har længe tilrettelagt både internationale udstillinger, som indtil fornylig blev afholdt hvert tredje år, generelt under betegnelsen »Treårlige udstillinger« eller »Internationale udstillinger«, og regionale udstillinger, som generelt afholdes i de mellemliggende år, og som siden 1980 har gået under betegnelsen »Dental Showcases«.

BDTA's udstillinger er ikke de eneste udstillinger af produkter, der henvender sig til tandlæger, tandteknikkere osv. i Det Forenede Kongerige, men de er væsentlige begivenheder med stort omdømme, der har fundet sted over en lang tidsperiode, og de betragtes i brede kredse som værende iblandt de vigtigste udstillinger på dette område i Det Forenede Kongerige. Andre salgsfremmende aktiviteter af relativt mindre betydning i denne sektor omfatter salgsfremmende forevisninger i forbindelse med seminarer og demonstrationer og vandreudstillinger, der er organiseret af en eller flere virksomheder med henblik på salg i et vist geografisk område.

BDTA har med henblik herpå gennem årene udviklet forskellige udstillingsregler, som benyttes i forbindelse med de enkelte udstillinger.

Undersøgelse af BDTA's udstillingspolitik

Første undersøgelse

(7) I 1975 foretog Kommissionen efter modtagelse af en klage en undersøgelse af BDTA's udstillingspolitik på daværende tidspunkt. Klagen var indgivet af den italienske tandlæge- og tandteknikkerforening UNIDI og vedrørte BDTA's nægtelse af at lade denne forening og visse af dens medlemmer deltage i BDTA's »Treårlige udstilling« i 1975. Den 7. marts 1975 anmeldte BDTA sin beslutning om ikke at give virksomheder, som ikke var medlemmer af foreningen, adgang til denne udstilling, samt sine dagældende vedtægter og sin medlemsvejledning.

(8) Under denne undersøgelse oplyste Kommissionen BDTA om, at foreningens beslutning om ikke at give ikke-medlemmer adgang til denne udstilling, udgjorde en begrænsning af konkurrencen inden for Fællesmarkedet, særlig fordi virksomheder etableret i Fællesskabet, som ikke var repræsenteret i BDTA, blev nægtet adgang til BDTA's udstillinger og derfor var genstand for forskelsbehandling. Kommissionen skønnede, at denne begrænsning af konkurrencen var endnu alvorligere på grund af den strenge anvendelse af betingelserne for optagelse i BDTA. Skønt BDTA i sin anmeldelse kun omtaler de treårlige udstillinger, som den tilrettelægger, har Kommissionen endvidere også meddelt BDTA's formand, at en begrænsning af udenlandske virksomheders adgang til lokal- eller landsudstillinger eventuelt også ville kunne indebære en overtrædelse af konkurrencereglerne (2).

(9) Efter drøftelser med Kommissionens tjenestegrene ændrede BDTA sin udstillingspolitik i maj 1976, således at ikke blot foreningens medlemmer kunne deltage i dens fremtidige treårlige udstillinger, men også fabrikanter eller distributører fra andre EØF-lande, som ikke er repræsenteret i Det Forenede Kongerige ved et medlem af BDTA. Kommissionen ventede, indtil BDTA's næste treårlige udstilling blev afholdt i 1978, således at den kunne sikre sig, at betingelserne for ikke-BDTA-medlemmers deltagelse ikke var diskriminerende, og meddelte derefter BDTA ved skrivelse af april 1979, at den ikke agtede at forfølge sagen yderligere, og at den derfor ville blive henlagt. Den advarede imidlertid BDTA om, at sagen ville kunne blive genoptaget når som helst, såfremt Kommissionen skulle modtage en klage, eller den skulle få kendskab til andre omstændigheder, som berettigede til en sådan genoptagelse.

(1) Dette søges af virksomheder, som stiller hjælpetjenester til rådighed, såsom finansiering, snarere end levering af produkter til benyttelse inden for tandlægevirksomhed.

(2) EUMAPRINT (Tredje Beretning om Konkurrencepolitikken, maj 1974, s. 50-51).

Anden undersøgelse

(10) Den 3. juli 1985 modtog Kommissionen endnu en klage (1) vedrørende BDTA's udstillingspolitik, som foranledigede Kommissionen til at indlede en ny undersøgelse af foreningens politik omfattende perioden efter den treårlige udstilling i 1978. Den 17. december 1985 anmeldte BDTA sine daværende udstillingsregler med henvisning til de dagældende vedtægter og etiske regler.

(11) Under den anden undersøgelse fandt Kommissionen frem til oplysninger, der gav anledning til at konkludere, at andre virksomheder end BDTA's medlemmer, særlig ikke-britiske virksomheder fra andre medlemsstater, som ikke var repræsenteret i Det Forenede Kongerige ved et medlem af foreningen, igen havde været genstand for forskelsbehandling. Kommissionen påviste mere specielt følgende forhold :

BDTA's politik i forbindelse med specifikke udstillinger

Treårlige udstillinger og internationale udstillinger

1) British Dental Trade Association's 13. udstilling

(12) Kun medlemmer af BDTA fik adgang til at deltage i denne udstilling, som blev afholdt i London i september 1981, og som var den første treårlige udstilling efter 1978-udstillingen. Denne beslutning blev truffet som følge af det begrænsede areal på det valgte udstillingssted. I betragtning heraf blev det besluttet, at udstillingen skulle betegnes som en »national« og ikke en »international« eller »større« udstilling. Det blev imidlertid besluttet, at reglen vedrørende seksmåneders-perioden, den såkaldte »lukkede periode« (2), som normalt gælder for de treårlige/internationale udstillinger snarere end for de regionale udstillinger, skulle finde anvendelse. Desuden blev beslutningen om kun at lade medlemmer deltage i udstillingen truffet til trods for, at et af rådets medlemmer tidligere havde advaret de andre om, at det ville blive vanskeligt i praksis at udelukke fabrikanter fra andre EF-lande fra fremtidige udstillinger, og at det med hensyn til 1981-udstillingen i særdeleshed ville give anledning til alvorlige problemer, hvis EF-virksomheder, som ikke var etableret i Det Forenede Kongerige, ikke fik adgang til at deltage.

2) British Dental Trade Association's 14. treårlige udstilling i London

(13) På denne udstilling, der blev afholdt i september 1984, var reglerne for deltagelse udformet således, at ikke-medlemmer, i særdeleshed ikke-britiske virksomheder fra andre medlemsstater, blev stillet ringere i forhold til foreningens medlemmer, og reglerne var strengere end i forbindelse med 1978-udstillingen, i det mindste i følgende henseender :

i) Kun medlemmer af foreningen fik automatisk adgang til at deltage i udstillingen. Andre EF-fabrikanter havde mulighed for at deltage, men kun efter særlig indbydelse fra BDTA (3) ;

ii) disse virksomheder skulle være repræsenteret i Det Forenede Kongerige ved et BDTA-medlem.

Desuden gjorde følgende sig gældende i praksis :

i) Kun sådanne ikke-britiske virksomheder, som tidligere havde udtrykt interese i at deltage i udstillingen, eller som havde deltaget i en tidligere BDTA-udstilling, blev indbudt til at deltage og modtog ansøgningsformularer ;

ii) indbydelserne og ansøgningsformularerne til disse virksomheder blev først sendt ud, efter at medlemmerne af BDTA var blevet underrettet om udstillingen, havde fået tilsendt ansøgningsformularerne og havde fået lejlighed til at reservere plads. Denne praksis var i overensstemmelse med BDTA-rådets politik, nemlig at europæiske virksomheder, der var medlemmer af den relevante nationale erhvervssammenslutning, ville få adgang til at deltage, men at medlemmerne skulle have fortrinsret, og at ikke-britiske virksomheder kun ville få adgang til at deltage, hvis der var plads til overs. Desuden var der ikke specielt afsat plads til disse virksomheder, som det var tilfældet i 1978. De ville tværtimod først kunne få tildelt stande, efter at BDTA's medlemmer havde fået tildelt deres ;

iii) ikke-britiske virksomheder, som fik tilsendt en indbydelse, fik en frist på mindre end to uger til at svare BDTA ;

iv) i sidste ende besluttede BDTA-rådet i april 1984, at fabrikanter fra andre EF-lande, som allerede var repræsenteret i Det Forenede Kongerige, ikke skulle have adgang til at udstille.

(1) Klagen blev indgivet af en virksomhed i Det Forenede Kongerige, som for det første var blevet nægtet medlemsskab af BDTA og endvidere var blevet forhindret i at deltage i BDTA-udstillinger. I juli 1986 blev denne virksomhed optaget som medlem i foreningen og trak samtidig sin klage tilbage.

(2) Dvs. en periode, i hvilken virksomheder, der udstiller på BDTA's udstillinger, ikke har lov til at deltage i konkurrerende udstillinger og lignende arrangementer.

(3) Disse fabrikanter skulle endvidere være medlemmer af deres nationale foreninger, som på deres side var medlemmer af FIDE (Fédération International Dentaire de l'Europe).

Som følge af denne politik og praksis modtog en række virksomheder et brev fra BDTA med oplysning om, at efterspørgslen efter udstillingsareal oversteg udbuddet, og at deres ansøgning ikke kunne imødekommes.

»Dental Showcases«

(14) I følge det dokument vedrørende udstillingspolitikken, som blev uddelt til samtlige BDTA-medlemmer i april 1980 (og som siden er blevet ajourført), arrangerede BDTA i de år, hvor der ikke afholdtes nogen treårlig udstilling, mindre regionale udstillinger under betegnelsen »Dental Showcases«. Der er blevet afholdt følgende udstillinger:

1982 — Birmingham, november

1983 — London, april
Harrogate, november/december

1985 — Birmingham, oktober

Deltagelse i disse udstillinger var i princippet forbeholdt medlemmer af BDTA, med undtagelse af enkelte virksomheder, som blev specielt indbudt af foreningen. Der blev tillige kun udsendt indbydelse til virksomheder, hvis produkter ikke konkurrerede med BDTA-medlemmers. Ikke-britiske virksomheder fra andre medlemsstater, som ikke var repræsenteret inden for BDTA, var ikke berettigede til at deltage, og ansøgerne blev afvist.

BDTA's generelle politik for tilrettelæggelse af udstillinger

(15) I februar 1985 blev der uddelt et ajourført og kodificeret dokument vedrørende BDTA's udstillingspolitik til samtlige medlemmer i form af et »General Circular« (nr. 341). I bestemmelse 3 i dette dokument klassificeres udstillere med adgang til BDTA's udstillinger (uden nogen sondring mellem internationale udstillinger og Dental Showcases) således:

Medlemmer og associerede medlemmer af BDTA på tidspunktet for udstillingen eller efter særlig indbydelse fra foreningen og på de af foreningen fastsatte vilkår:

1. Faglige sammenslutninger for tandlæger, tandteknikere osv.

2. Udgivere af bøger og/eller tidsskrifter på området.

3. Alle andre organisationer, foreninger, virksomheder eller sammenslutninger deraf, som efter foreningens mening vil kunne tiltrække et større publikum til den pågældende udstilling.

(16) I tilslutning til sin skrivelse til Kommissionen af 16. december 1985 har BDTA oplyst, at dens generelle udstillingspolitik i brede træk var som følger:

i) Der blev givet fortrinsstilling til medlemmer af BDTA, som ønskede at udstille, enten ved Dental Showcases eller på internationale udstillinger. Virksomheder fra andre lande end Det Forenede Kongerige blev normalt ikke indbudt til at deltage i andre udstillinger end de treårlige/internationale udstillinger;

ii) der bestod en tendens til kun at give adgang for ikke-medlemmer, som ikke forhandlede produkter, der konkurrerede med et udstillende medlems produkter;

iii) ikke-britiske virksomheder fra andre lande end Det Forenede Kongerige blev tilskyndet til en eller anden form for stedlig repræsentation, f.eks. gennem en lokal distributør eller et datterselskab.

BDTA oplyste endvidere, at visse ansøgninger om udstillingsareal var blevet afvist af forskellige grunde, herunder de ovenfor skitserede. Andre ansøgere var blevet afvist, fordi der var tale om oversøiske virksomheder, som allerede distribuerede deres produkter gennem en lokal distributør i Det Forenede Kongerige.

(17) Det fremgår af det ovenfor anførte, at BDTA fra 1981 anvendte andre betingelser for virksomheder, som ikke var medlemmer af foreningen, og at den, hvad angår ikke-britiske virksomheder fra de øvrige medlemsstater, som ikke var repræsenteret i Det Forenede Kongerige ved et medlem af foreningen, førte en politik, der var mere restriktiv, end den tidligere havde oplyst Kommissionen om, og på grundlag af hvilken Kommissionen havde afsluttet sin første sag mod foreningen.

BDTA indrømmede udtrykkeligt dette forhold i en skrivelse til Kommissionen af april 1986. Foreningen oplyste imidlertid, at den omgående agtede at ændre sin politik for at bringe den i overensstemmelse med EF-rettens krav.

BDTA's nugældende udstillingsregler

(18) Efter drøftelser med Kommissionens tjenestegrene blev der foretaget en række ændringer af BDTA's udstillingsregler, og BDTA-rådet vedtog en revideret udgave af disse den 16. december 1986.

(19) De vigtigste bestemmelser i de nye udstillingsregler er følgende:

— Adgang til at deltage i udstillinger som udstillere har medlemmer af BDTA og andre producenter, grossister eller leverandører af dentalmedicinske og -tekniske produkter i Det Forenede Kongerige eller i de øvrige EF-lande, som ikke er medlemmer af foreningen, efter indbydelse fra arrangørerne, samt faglige sammenslutninger for tandlæger, tandteknikere osv., udgivere af bøger og/eller tidsskrifter på området, samt enhver anden organisation, forening, virksomhed eller sammenslutning deraf, som efter BDTA's mening vil kunne tiltrække et større publikum til den pågældende udstilling.

— Medlemmer af BDTA får i modsætning til andre udstillere 25 % rabat på udstillingsgebyret (eksklusive moms),

— I en periode på fire måneder før, samtidig med eller en måned efter en BDTA-udstilling må ingen udstillere arrangere, lade arrangere eller deltage i nogen konkurrerende udstilling (defineret som en alternativ udstilling eller et arrangement svarende til en udstilling, som konkurrerer med BDTA's udstillinger). Denne begrænsning gælder i forbindelse med internationale udstillinger for hele Det Forenede Kongerige og i forbindelse med Dental Showcases for et af BDTA afgrænset område, der omfatter de tandlæger, tandteknikere osv., som den pågældende udstilling henvender sig til. Udstillerne har heller ikke ret til at reklamere for andre større udstillingsarrangementer i en periode på fire måneder forud for eller samtidig med udstillingen. I forbindelse med Dental Showcases er en sådan reklame imidlertid tilladt uden for det afgrænsede område, hvis den er afpasset efter den pågældende udstillings art og omfang og ikke indebærer annoncering i pressen.

BDTA's udstillinger arrangeres ikke længere på et strengt treårligt grundlag. BDTA tager fra år til år stilling til, hvor hyppigt hver af de forskellige udstillinger skal afholdes. I de år, hvor der afholdes en international udstilling, arrangeres der imidlertid ikke andre udstillinger samme år. Der arrangeres endvidere kun en Dental Showcase udstilling om året i det område af Det Forenede Kongerige, som en sådan udstilling henvender sig til.

— Følgende udstillingsgenstande tillades:

i) produkter, der er specielt fremstillet til eller benyttes inden for tandlægevirksomhed, og som opfylder de relevante internationale og nationale samt Fællesskabets produktions- og sundhedsnormer, og produkter fremstillet til tandpleje. Udstillere med en udstillingsstand kan udstille eller demonstrere deres produkter på en anden udstillers stand. Udstillere, der blot præsterer tjenesteydelser, kan supplere deres stand med udstilling af dentalmedicinske og -tekniske produkter, hvis der er tale om tilladte udstillingsgenstande, som også udstilles på en anden udstillers stand

ii) produkter, publikationer og tjenesteydelser vedrørende tandlægevirksomhed

iii) produkter, som ikke anvendes specielt inden for tandlægevirksomhed, men som udstilleren ønsker at sælge eller udstille, kan tillades udstillet, hvis de opføres på en liste, som sendes til BDTA og godkendes af denne senest 14 dage før udstillingen [1].

— Ved overtrædelse af foreningens udstillingsregler er udstillerne forpligtede til af fjerne ulovlige udstillingsgenstande, at lukke deres stand og at indstille den ulovlige virksomhed, som i øvrigt kan bringe deres deltagelse i den følgende BDTA-udstilling i fare.

— I de tilfælde, hvor arrangørernes eller foreningens afgørelse anses for urimelig, dvs. også i forbindelse med afvisning af ansøgning om deltagelse, kan afgørelsen skriftligt appelleres (inden 14 dage) til et appelorgan, der handler på BDTA's vegne. Ansøgere, som ikke har fået adgang til at deltage, vil kunne få oplyst, hvorfor deres ansøgning er blevet afvist. Appelorganet består normalt af 5 personer, hvoraf 3 er uafhængige af BDTA. Hvis en appel afvises, underrettes den pågældende om grunden hertil [2].

(20) Offentliggørelsen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* i henhold til artikel 19, stk. 3, i forordning nr. 17 gav ikke anledning til bemærkninger fra tredjemand.

II. RETLIG VURDERING

A. Artikel 85, stk. 1

(21) Ifølge Traktatens artikel 85, stk. 1, er alle aftaler mellem virksomheder, alle vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder og alle former for samordnet praksis, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater, og som har til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for Fællesmarkedet, uforenelige med Fællesmarkedet og forbudt.

BDTA, hvis medlemmer er virksomheder, der fremstiller dentalmedicinske og -tekniske produkter og udstyr, er en sammenslutning af virksomheder i den i artikel 85 forudsatte betydning. De beslutninger, BDTA-rådet har truffet med henblik på vedtagelse af udstillingsreglerne (i deres forskellige udgaver gennem årene), er vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder i den i artikel 85 forudsatte betydning. Alle foranstaltninger eller beslutninger, som BDTA træffer med henblik på gennemførelsen af sine udstillingsregler, er ligeledes en vedtagelse inden for en sammenslutning af virksomheder.

[1] Ifølge de tidligere udstillingsregler blev BDTA's medlemmers interesser tilgodeset i visse henseender på bekostning af andre udstilleres, hvad angik kriterierne for, hvilke udstillingsgenstande der kunne tillades.

[2] Ifølge de tidligere udstillingsregler skulle en afvisning af ansøgninger om adgang til deltagelse i BDTA's udstillinger ikke begrundes. Der fandtes ingen af BDTA uafhængige personer i appelorganet.

BDTA's nugældende udstillingsregler

(22) Udstillingsreglerne har i deres nuværende udformning til formål eller til følge at begrænse eller fordreje konkurrencen inden for Fællesmarkedet på følgende måder:

1. Konkurrencen mellem fabrikanter, distributører og leverandører af dentalmedicinske og -tekniske produkter og udstyr, som deltager i BDTA-udstillinger, begrænses eller fordrejes derved, at de i en periode på fire måneder forud for, samtidig med og en måned efter en sådan udstilling (den såkaldte »lukkede periode«), ikke må deltage i noget konkurrerende udstillingsarrangement (1) i Det Forenede Kongerige (i tilfælde af internationale udstillinger) eller (i tilfælde af Dental Showcases) en bestemt del deraf. Disse virksomheders mulighed for at fremme afsætningen af deres produkter på andre udstillinger begrænses dermed.

   Der er imidlertid ikke begrænsning af konkurrencen som følge af den reduktion af medlemsgebyr, der tilstås medlemmer af BDTA i modsætning til ikke-medlemmer. En reduktion eller en rabat på indtil 25 % kan i nærværende sag forsvares under hensyn til de omkostninger og finansielle risici, der er forbundet med tilrettelæggelsen af udstillingerne, og som bæres af sammenslutningens medlemmer. På baggrund af disse omstændigheder er rabatten ikke diskriminerende mod udstillere, der ikke er medlemmer af BDTA.

2. Konkurrencen mellem arrangører af udstillinger af dentalmedicinske og -tekniske produkter og udstyr begrænses eller fordrejes derved, at andre organisatører i ovennævnte »lukkede periode« forhindres i at sikre sig deltagelse af udstillere, som også måtte ønske at udstille på BDTA's udstillinger. Dermed begrænses deres mulighed for at arrangere en vellykket udstilling. Denne begrænsning understreges derved, at udstillere på BDTA's udstillinger ikke har ret til reklamere for udstillingsarrangementer i fire måneder forud for og samtidig med en BDTA-udstilling (med den begrænsede undtagelse af Dental Showcases).

(23) Disse begrænsninger for konkurrencen vil kunne påvirke handelen mellem medlemsstater på følgende måde:

1. De virksomheder, som kan antages at deltage i BDTA's udstillinger, omfatter fabrikanter, distributører og leverandører af dentalmedicinske og -tekniske produkter og udstyr, som fremstilles i andre medlemsstater end Det Forenede Kongerige. Eftersom deltagelse i BDTA's udstillinger berøver disse virksomheder muligheden for at deltage i andre arrangementer i den ovennævnte »lukkede periode«, kan resultatet blive, at der på disse udstillinger kun udstilles et begrænset eller ukomplet sortiment af dentalmedicinske og -tekniske produkter fra de øvrige medlemsstater.

2. Arrangører af konkurrerende udstillinger, som finder sted i ovennævnte »lukkede periode«, forhindres i at sikre sig udstilling af dentalmedicinske og -tekniske produkter og udstyr fremstillet i de øvrige medlemsstater; denne hindring for udstillingsarrangørers præstering af tjenesteydelser påvirker i princippet virksomheder fra alle medlemsstater, som ønsker at arrangere udstillinger af dentalmedicinske og -tekniske produkter i Det Forenede Kongerige.

(24) Artikel 85, stk. 1, finder derfor anvendelse på de nugældende udstillingsregler, sålænge de omfatter ovennævnte regel vedrørende den »lukkede periode«.

BDTA's tidligere udstillingsregler

(25) BDTA anvendte forud for vedtagelsen af sine nugældende udstillingsregler samme eller lignende begræsninger for konkurrencen som omhandlet i punkt 23 og 24. De tidligere udstillingsregler indeholdt imidlertid en række yderligere begrænsninger.

(26) BDTA's politik og praksis vedrørende deltagelse i udstillinger, der blev arrangeret fra og med 1981, havde i særdeleshed til formål og/eller til følge at begrænse konkurrencen inden for Fællesmarkedet, fordi ikke-britiske virksomheder fra andre medlemsstater, som ikke var repræsenteret i Det Forenede Kongerige ved et medlem af BDTA, som ellers ville have været berettiget til at deltage i disse udstillinger, udelukkedes herfra eller kun havde begrænsede muligheder for at deltage set i forhold til foreningens medlemmer. Som følge af denne forskelsbehandling blev disse virksomheder ved flere lejligheder faktisk eller potentielt berøvet en vigtig mulighed for at fremme afsætningen af deres dentalmedicinske og -tekniske produkter og udstyr i Det Forenede Kongerige. Til trods for, at andre udstillinger eller salgsfremmende aktiviteter lejlighedsvis er blevet organiseret inden for dette tidsrum, var tabet af muligheden for at udstille på de siden længe etablerede og højt værdsatte BDTA-udstillinger i sig selv betydeligt.

(1) Dvs. en udstilling eller et arrangement svarende til en udstilling, som konkurrerer med BDTA's udstillinger.

(27) I praksis var disse virksomheder udelukket fra alle udstillinger arrangeret af BDTA fra og med 1981, herunder både de treårlige/internationale udstillinger og Dental Showcases.

En række virksomheder blev nægtet adgang til BDTA's udstillinger som følge af foreningens politik, hvilket foreningen selv har indrømmet.

(28) Ovennævnte begrænsning af konkurrencen påvirker handelen mellem medlemsstater, fordi ikke-britiske virksomheder fra andre medlemsstater berøvedes muligheden for på samme vilkår som BDTA's medlemmer at fremme afsætningen i Det Forenede Kongerige af produkter og udstyr, som de fremstillede og distribuerede i andre medlemsstater. Blandt disse virksomheder var der nogle, hvis produkter endnu ikke kunne skaffes på det britiske marked, hvorfor udstillingerne ville have givet disse virksomheder mulighed for at afprøve afsætningsmulighederne på dette marked.

(29) Artikel 85, stk. 1, finder derfor anvendelse på BDTA's udstillingsregler, som de var udformet og blev anvendt i forbindelse med de enkelte afholdte udstillinger forud for vedtagelsen af de nugældende regler.

B. Artikel 85, stk. 3

(30) Ifølge Traktatens artikel 85, stk. 3, kan bestemmelserne i artikel 85, stk. 1, erklæres uanvendelige på enhver vedtagelse inden for en sammenslutning af virksomheder, som bidrager til at forbedre produktionen eller fordelingen af varerne eller til at fremme den tekniske eller økonomiske udvikling, samtidig med at den sikrer forbrugerne en rimelig andel af fordelen herved, og uden at der:

a) pålægges de pågældende virksomheder begrænsninger, som ikke er nødvendige for at nå disse mål

b) giver disse virksomheder mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer.

(31) Kommissionen har ved flere lejligheder [1] bekendtgjort, at det er dens politik med hensyn til messer og udstillinger at godkende aftaler eller arrangementer — så som BDTA's udstillingsregler — hvor de bidrager til en rationalisering og omkostningsbesparelse og samtidig giver forbrugerne fordele, der objektivt opvejer de med aftalerne eller arrangementerne forbundne begrænsninger.

Nugældende udstillingsregler

(32) Ovennævnte rationaliserings- og omkostningsbesparelsesfordele opnås gennem BDTA's nugældende udstillingsregler, fordi reglen vedrørende den »lukkede periode« bevirker en koncentration af udstillerne på færre udstillinger og dermed det bredeste udvalg af dentalmedicinske og -tekniske produkter og udstyr på sådanne udstillinger. Der tilskyndes hermed til øget konkurrence mellem udstillerne, samtidig med at der sikres hver af udstillingerne den størst mulige reklamemæssige opbakning. Denne koncentration kan også bidrage til at nedbringe udstillernes distributionsomkostninger, eftersom de med henblik på markedsføring af deres produkter kun behøver at deltage i få udstillinger, og kun i sådanne udstillinger, som har den største kundetiltrækning.

Det kan derfor konkluderes, at udstillingsreglerne bidrager til at forbedre fordelingen af dentalmedicinske og -tekniske produkter og udstyr i Det Forenede Kongerige og til at fremme den økonomiske udvikling.

(33) En rimelig andel af fordelen ved denne forbedring af fordelingen af varerne og den økonomiske udvikling kommer forbrugerne til gode, dvs. tandlæger og tandteknikere osv. i Det Forenede Kongerige. Denne koncentration af udstillingerne giver kunderne mulighed for at få et fuldt overblik over produktudbuddet uden at skulle rejse fra den ene udstilling til den anden. De vil tillige eventuelt kunne få del i fordelen ved de nedsatte distributionsomkostninger.

(34) Reglen vedrørende den »lukkede periode«, som BDTA har indført, vil kunne betragtes som nødvendig for at opnå de fordele, der følger af koncentrationen af udstillingerne. Selve perioden er af rimelig længde og overstiger ikke, hvad der er nødvendigt for at nå dette mål.

(35) BDTA's udstillingsregler udelukker ikke konkurrencen mellem fabrikanter, distributører og leverandører af dentalmedicinske og -tekniske produkter og udstyr i Det Forenede Kongerige eller mellem arrangører af udstillinger, hvor dentalmedicinske og -tekniske produkter og udstyr udstilles eller kan udstilles. Virksomhederne kan frit vælge, om de vil deltage i de af BDTA arrangerede udstillinger. Udstillinger er et vigtigt middel til fremme af afsætningen af varer og tjenester, men de er på den anden side ikke det eneste middel til at tiltrække tandlægers og tandteknikeres interesse. Fabrikanterne osv. har fortsat alle øvrige midler til handelsfremmende foranstaltninger til rådighed.

[1] Kommissionens beslutninger i følgende tilfælde: EMO (EFT nr. L 69 af 20. 3. 1969, s. 13), fornyet den 7. december 1978 (EFT nr. L 11 af 17. 1. 1979, s. 16); Cematex (EFT nr. L 227 af 8. 10. 1971, s. 26), fornyet den 24. maj 1983 (EFT nr. L 140 af 31. 5. 1983, s. 27); UNIDI (EFT nr. L 228 af 29. 8. 1975, s. 17), fornyet den 23. november 1984 (EFT nr. L 322 af 11. 12. 1984, s. 10); BPICA (EFT nr. L 299 af 23. 11. 1977, s. 18), fornyet den 30. april 1982 (EFT nr. L 156 af 7. 6. 1982, s. 16); SMM & T (EFT nr. L 376 af 31. 12. 1983, s. 1); VIFKA (EFT nr. L 291 af 15. 10. 1986, s. 46); Internationale Dentalschau (EFT nr. L 293 af 16. 10. 1987, s. 58).

Deres forhandlere kan tillige optage direkte kontakt med størstedelen af deres potentielle kunder. Der består således fortsat en betydelig grad af konkurrence mellem fabrikanter, distributører og forhandlere.

Desuden påvirkes konkurrencen mellem arrangører af udstillinger kun i beskedent omfang af udstillingsreglerne. Det står arrangører frit for at tilrettelægge konkurrerende arrangementer i Det Forenede Kongerige i syv måneder i hvert af de år, hvor BDTA afholder en international udstilling, og i de år, hvor der afholdes Dental Showcases, berører den geografiske begrænsning kun en del af Det Forenede Kongerige. De kan også arrangere sådanne udstillinger i den »lukkede periode«, hvis de skønner, at de kan trække et tilstrækkeligt stort antal udstillere bort fra de af BDTA arrangerede udstillinger.

(36) Da alle betingelserne for anvendelse af artikel 85, stk. 3, dermed er opfyldt, og da i særdeleshed alle former for forskelsbehandling mellem BDTA-medlemmer og ikke-medlemmer er blevet elimineret, er det muligt at indrømme en fritagelse for BDTA's nugældende udstillingsregler.

Tidligere udstillingsregler

(37) Bortset fra aftaler, der er omfattet af artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 17, kan aftaler, der er omfattet forbuddet i artikel 85, stk. 1, fritages i henhold til artikel 85, stk. 3, forudsat at de på forhånd er blevet anmeldt til Kommissionen.

(38) For de udstillingsregler, som BDTA havde vedtaget og anvendte i forbindelse med udstillinger arrangeret mellem 1981 og 1985, kan der ikke indrømmes nogen fritagelse, i det omfang de omfatter yderligere ændringer i forhold til den anmeldelse, som BDTA oprindeligt indgav i 1975, og som Kommissionen godkendte i 1979 (i den udformning, der blev anvendt i forbindelse med den treårlige udstilling i 1978), idet de pågældende ændringer ikke i sig selv er blevet anmeldt til Kommissionen. Da Kommissionen ikke modtog nogen sådan anmeldelse før december 1985, efter at Kommissionen havde indledt en undersøgelse af BDTA, kan de begrænsninger af konkurrencen, der er genstand for denne sag, og som udgør ændringer af de af Kommissionen godkendte betingelser, ikke fritages i henhold til artikel 85, stk. 3.

(39) Kommissionen havde under sin første undersøgelse af BDTA på grundlag af oplysninger fremlagt af foreningen forstået, at de eneste udstillinger, som BDTA arrangerede på daværende tidspunkt, var treårlige udstillinger. Princippet om ikke-forskelsbehandling, som Kommissionen kræver overholdt i henhold til EF's konkurrenceregler, gjaldt imidlertid også for nationale og regionale udstillinger. Dette blev udtrykkeligt påpeget over for foreningen og var allerede omtalt i Kommissionens Tredje Beretning om Konkurrencepolitikken i forbindelse med udtalelsen vedrørende EUMAPRINT. De begrænsninger af konkurrencen, der kommer på tale i denne sag, og som blev gjort gældende ved andre udstillinger end de treårlige udstillinger, blev således heller ikke anmeldt til Kommissionen før i december 1985 og kan derfor ikke fritages i henhold til artikel 85, stk. 3.

(40) Men selv om de pågældende ændringer var blevet anmeldt til Kommissionen, ville der ikke have kunnet indrømmes nogen fritagelse for den pågældende periode, eftersom betingelserne for en fritagelse i henhold til artikel 85, stk. 3, ikke var opfyldt. De pågældende begrænsninger af konkurrencen havde i særdeleshed ikke til følge at forbedre produktionen eller fordelingen af varerne eller at fremme den tekniske eller økonomiske udvikling. De tjente tværtimod kun til at begrænse den potentielle fordeling af dentalmedicinske og -tekniske produkter i Det Forenede Kongerige. Forbrugernes interesser blev endvidere heller ikke tilgodeset. De blev i stedet berøvet muligheden for at se et mere komplet sortiment af dentalmedicinske og -tekniske produkter og udstyr på BDTA-udstillingerne, end det ellers ville have været tilfældet.

(41) Disse begrænsninger var desuden ikke nødvendige til at sikre et vellykket forløb af BDTA's udstillinger, hvilket tydeligt fremgår af den omstændighed, at Kommissionen med hensyn til udstillingen i 1978 af BDTA blev forsikret om, at der ikke forkom nogen forskelsbehandling.

(42) Af disse grunde ville det derfor ikke have været muligt at indrømme en fritagelse i henhold til artikel 85, stk. 3, selv uden at undersøge, om de pågældende begrænsninger og den deraf følgende forskelsbehandling af ikke-medlemmer satte BDTA i stand til at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer.

(43) På baggrund af det ovenfor anførte konkluderer Kommissionen, at det må konstateres, at BDTA har overtrådt Traktatens artikel 85, stk. 1.

C. Artikel 6 og 8 i forordning nr. 17

(44) I følge artikel 8, stk. 1, i forordning nr. 17 skal en beslutning i henhold til Traktatens artikel 85, stk. 3, træffes for et bestemt tidsrum, og der kan knyttes betingelser og påbud til en sådan beslutning.

(45) Der kan først indrømmes fritagelse fra det tidspunkt, hvor de af Kommissionen ønskede ændringer er foretaget. Denne fritagelse gælder derfor fra den 16. december 1986.

(46) Når Kommissionen fastsætter gyldighedsperioden for sin beslutning i henhold til artikel 6 og 8 i forordning nr. 17, skal den tage hensyn til de særlige forhold, der gør sig gældende inden for sektoren for dentalmedicinske og -tekniske produkter og udstyr, samt til den hyppighed, hvormed de udstillinger, der er omfattet af udstillingsreglerne, afholdes. Det forekommer derfor rimeligt at indrømme fritagelse for perioden fra den 16. december 1986 til den 15. december 1996.

(47) I henhold til artikel 8, stk. 1, i forordning nr. 17 kan der knyttes påbud til beslutningen, således at Kommissionen i fritagelsesperioden kan kontrollere, om betingelserne i artikel 85, stk. 3, stadig er opfyldt.

(48) BDTA bør derfor forpligtes til omgående at underrette Kommissionen om eventuelle ændringer i de nugældende udstillingsregler eller i deres praktiske anvendelse.

Endvidere bør BDTA omgående underrette Kommissionen om alle tilfælde, hvor den nægter ansøgere adgang til BDTA-udstillinger efter appelorganets afvisning af en appel på dette grundlag. BDTA bør tillige hvert år inden udgangen af januar forelægge Kommissionen en tidsplan for sine planlagte udstillinger i det pågældende år.

D. Artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 17

(49) I følge artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 17 kan Kommissionen, såfremt den efter begæring eller på eget initiativ konstaterer, at der foreligger en overtrædelse af artikel 85, stk. 1, ved beslutning pålægge de deltagende virksomheder eller sammenslutning af virksomheder at bringe de konstaterede overtrædelser til ophør.

(50) I tilfælde, hvor overtrædelserne allerede er blevet bragt til ophør, kan Kommissionen stadig træffe en beslutning, hvorved den konstaterer, at overtrædelserne fandt sted, for at afklare retstilstanden, (se dom i sag 7/82 GVL [1]), og for at foranledige de pågældende virksomheder eller sammenslutningen heraf til i fremtiden at afstå fra handlinger, der har samme formål eller virkning, samt for at pålægge bøder for de begåede overtrædelser.

E. Artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17

(51) Ifølge artikel 15, stk. 2, litra a), i forordning nr. 17 kan Kommissionen ved beslutning pålægge virksomheder og sammenslutninger af virksomheder bøder på mindst 1 000 og højst 1 000 000 ECU, idet sidstnævnte beløb dog kan forhøjes til 10 % af omsætningen i det sidste regnskabsår i hver af de virksomheder, som har medvirket ved overtrædelsen, såfremt de forsætligt eller uagtsomt overtræder bestemmelserne i Traktatens artikel 85. Ved fastsættelsen af bødens størrelse skal der tages hensyn til både overtrædelsens grovhed og dens varighed. I følge samme artikels stk. 5 kan de bøder, som er omhandlet i stk. 2, litra a), ikke pålægges for handlinger, som foretages efter, at anmeldelse er sket til Kommissionen, og inden denne træffer beslutning i henhold til Traktatens artikel 85, stk. 3, for så vidt de ligger inden for grænserne for den i anmeldelsen beskrevne erhvervsudøvelse.

(52) Kommissionen skønner, at det i den foreliggende sag er berettiget for perioden fra september 1981 til den 17. december 1985 at pålægge BDTA en bøde vedrørende foreningens tidligere udstillingsregler. Der pålægges imidlertid ikke nogen bøde for handlinger, foretaget efter den 17. december 1985, dvs. på tidspunktet for BDTA's anmeldelse af sine på daværende tidspunkt gældende udstillingsregler.

(53) Overtrædelsen af artikel 85, stk. 1, var forsætlig eller i det mindste uagtsom. Efter Kommissionens første undersøgelse af BDTA blev foreningen fuldstændig klar over, at EF's konkurrenceregler fandt anvendelse på enhver form for forskelsbehandling af ikke-britiske virksomheder fra andre medlemsstater, som ikke var repræsenteret ved et medlem af BDTA selv; foreningen ændrede således sine regler for at bringe denne forskelsbehandling til ophør. BDTA-rådet blev tillige i forbindelse med den treårlige udstilling i 1981 i særdeleshed advaret af et af sine medlemmer om farerne ved en yderligere forskelsbehandling af disse virksomheder. Trods denne advarsel fulgte BDTA nøjagtig sin tidligere politik.

(54) Ved fastsættelsen af størrelsen af den bøde, der skal pålægges BDTA, har Kommissionen i særdeleshed taget hensyn til følgende faktorer:

1. Kommissionen har formuleret en klar politik for anvendelse af konkurrencereglerne på udstillingsarrangementer, og forbuddet mod forskelsbehandling begrundet i nationalitet er en fast bestanddel af denne politik.

2. Under den første undersøgelse af BDTA's aktiviteter blev det gjort foreningen fuldstændig klart, at forskelsbehandling af ikke-britiske virksomheder fra andre medlemsstater, som ikke var repræsenteret i foreningen, udgjorde en overtrædelse af artikel 85. Det fremgår imidlertid af denne sags omstændigheder, at BDTA efter afslutningen af Kommissionens undersøgelse vendte tilbage til sin tidligere politik. Overtrædelsen skete derfor i dette omfang forsætligt.

[1] Sml. 1983, s. 483.

3. BDTA udøvede forskelsbehandling mod de pågældende virksomheder ved afholdelsen af to internationale udstillinger (1981 og 1984) og mindst fire regionale udstillinger (1982-1985), et forhold, som først blev bragt til ophør efter Kommissionens anden undersøgelse af BDTA, som blev indledt i 1985.
4. Først da BDTA igen blev gjort opmærksom på, at der forelå en overtrædelse, gjorde BDTA det klart, at den agtede at overholde EF's konkurrenceregler og at samarbejde med Kommissionen i udformningen af regler, som ville kunne godkendes på grundlag af konkurrencereglerne. Foreningen har nu ændret sine regler i den retning.
5. Denne sag er den første, hvori der pålægges en bøde i anledning af udstillingsregler —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

I henhold til EØF-Traktatens artikel 85, stk. 3, erklæres bestemmelserne i artikel 85, stk. 1, uanvendelige på de af BDTA den 16. december 1986 vedtagne udstillingsregler.

Fritagelsen anvendes fra dette tidspunkt til den 15. december 1996.

Artikel 2

Til den i artikel 1 omhandlede fritagelse knyttes følgende påbud:

— BDTA underretter omgående Kommissionen om enhver ændring i udstillingsreglerne og i deres praktiske anvendelse.
— BDTA underretter omgående Kommissionen om ethvert tilfælde, hvor BDTA har nægtet en udstiller adgang til BDTA-udstillinger efter appelorganets afvisning af en appel herom.
— BDTA forelægger hvert år inden udgangen af januar Kommissionen en tidsplan for sine udstillinger i det pågældende år.

Artikel 3

De af BDTA vedtagne og fra 1981 indtil december 1985 anvendte udstillingsregler udgjorde en overtrædelse af EØF-Traktatens artikel 85, stk. 1.

Artikel 4

BDTA pålægges en bøde på 100 000 ECU for den i artikel 3 omhandlede overtrædelse.

Bøden indbetales inden tre måneder fra meddelelsen af denne beslutning på

a) konto nr. 59000204, Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, Bruxelles (ved betaling i ECU); Lloyds Bank Ltd, The Manager payments Sections, Overseas Centre, PO Box 63, 380 Paradise Street, Birmingham B1 2AB England, eller
b) konto nr. 1086341, Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber (ved betaling i £ sterling), Lloyds Bank Ltd, Overseas Department, PO Box 19, 6 Eastcheap, London EC3P 3AB.

Efter udløbet af denne frist tillægges bøden automatisk renter beregnet efter den sats, der anvendes af Den Europæiske Fond for Monetært Samarbejde for transaktioner i ECU, på den første arbejdsdag i den måned, hvor denne beslutning er vedtaget, forhøjet med 3,5 procentpoint, dvs. 9,75 %.

Sker betalingen i modtagerens nationale valuta, omregnes beløbet efter den kurs, der gælder på dagen forud for indbetalingen.

Artikel 5

Denne beslutning er rettet til:

The British Dental Trade Association
Hill House
Hill Avenue
Amersham Buckinghamshire HP6 5BQ
United Kingdom.

Denne beslutning kan tvangsfuldbyrdes i overensstemmelse med EØF-Traktatens artikel 192.

Udfærdiget i Bruxelles, den 11. juli 1988.

På Kommissionens vegne
Peter SUTHERLAND
Medlem af Kommissionen